

Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій

Отже, використання мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва підвищує якість знань; створює сприятливі умови для кращого взаєморозуміння учителя і учнів та їхньої співпраці в навчальному процесі; допомагає долати труднощі; забезпечує підготовку випускників школи до життя в умовах інформаційного суспільства.

1. Арановський М. (2008). Системи і засоби інформатики: інформаційні технології в освіті. М.: «Владос». 274 с.

2. Бергер Н. (2006). Сучасна концепція і методика навчання музичного мистецтва. СП: «КАРО». 345 с.

3. Красильников І. (2008). Концепція музичного навчання на основі цифрового інструментарію. М.: «Глобус». 566 с.

4. Маслова Л. (2007). Інформаційні технології та їх роль в освіті. М.: «Курсив». 456 с.

ЗДАТНІСТЬ ДО РІЗНОВЕКТОРНОЇ І БАГАТОРІВНЕВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ЯК ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УСПІШНОГО ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Надія Кічук

доктор педагогічних наук, професор

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Педагогічний дискурс, який стосується проблематики Нової української школи, засвідчує про активізацію інтересів і науковців (Н. Бібік, Я. Кодлюк, О. Савченко, С. Скорцова, С. Якименка та інші) і практиків як першого (С. Скалью, А. Тристан та інші), так і другого (А. Резніченко, Е. Чернова та інші) циклів початкової освіти до однієї з базових ідей Державного стандарту початкової освіти щодо організації освітнього процесу із застосуванням діяльнісного підходу саме на інтегративній основі. Доведено, зокрема, що у без повноцінної реалізації ідеї інтеграції взагалі не уможлиблюється результативне набуття здобувачами початкової освіти ключових компетентностей. Зазначене зумовлює процес підвищення ваги здатності особистості застосовувати знання, уміння, навички, способи діяльності та ставлення, котрі належать до певного кола навчальних предметів і предметних галузей. До того ж Державний стандарт початкової освіти визнає домінуючим значення вивчення здобувачами початкової освіти інтегровано-предметну основу у третьому-четвертому класах. Йдеться про створювальну у такий спосіб специфічну можливість дитини

Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій

набути предметну компетенцію («уявляє», «знає», «розуміє», «застосовує», «виявляє ставлення», «оцінює»), адже окреслене, до прикладу, з громадської та історичної освітньої галузі, реалізується через навчальний предмет «Я у світі». Навіть стисле узагальнення обов'язкових результатів навчання здобувачів (накшталт установа зв'язків між подіями, діяльністю людей та її результатами у часі», «орієнтація у знайомому соціальному середовищі», «критична оцінка соціальної та історичної інформації», «усвідомлення почуття власної гідності та себе громадянином України й дотримання, принципів демократичного громадянства») вже створює абрис інтегрованості.

Аналіз наукових джерел дозволяє стверджувати, що за сучасних умов реалізації концепції «Нова українська школа» педагогічно доцільно констатувати про актуалізацію принципу інтегрованості. Як відомо, така вимога до освіти була предметом осмислення фахівців у якості дидактичного принципу ще з 90-х років XIX століття, набула деталізації наукових пошуках фахівців лабораторії з інтегрованого змісту освіти – структурного підрозділу Інституту педагогіки НАПН України (завдячуючи науковому доробку співробітників Тернопільського науково – методичного Центру з питань інтеграції). До того ж резонансності набули зусилля й науковців зарубіжжя – Каліфорнійського інституту інтегральних досліджень, міжнародного Центру трансдисциплінарних досліджень (м. Париж, Франція). Для сучасного стану наукового осмислення ідеї інтегративності є характерним, з одного боку, поглиблення наукових уявлень про феноменологію інтегративності через окреслення відповідних аспектів (ідеї об'єднання елементів у цілісності; вектор спільного у визначенні певного поняття із різних галузевих знань; параметр об'єднання знань про певне явище з різних наукових галузей). Отож створюється можливість виокремлювати таку загальну – культурну тенденцію, якою постає прагнення до різновекторної й різнорівневої інтеграції в освітній сфері. Можна припустити, що вже склалося підґрунтя інтегральної педагогіки, галузі педагогічної науки, яка вивчає теоретичні і практичні проблеми гармонічного, цілісного розвитку здобувача освіти, вектори переорієнтації освітнього процесу на нові освітні технології. У межах її предмета досліджується той напрям у педагогічній думці, котрий віддзеркалює своєрідність значення особистісно-професійної компетентності педагога щодо реалізації принципу інтегративності.

Якщо ж виходити із специфіки професійної діяльності саме педагога початкової школи то, вочевидь, правомірно стверджувати ще й про активізацію такої його фахової функції, ініціювання

інтегративності щодо педагогічних зусиль не лише здобувачів початкової освіти, а й інших суб'єктів освітнього процесу (накшталт асистента вчителя інклюзивного класу) та його учасників (зокрема, батьківського громади). У площині вищезазначеного, загострюється як проблематика педагогіки партнерства, так і домінантність дитиноцентризму.

Варто зауважити на тому, що нині спостерігаються активні наукові розвідки, спрямовані на вивчення результативності певних технологій, котрі сприяють реалізації нових складових організації освітнього простору НУШ через використання ресурсів інтеграції; йдеться про технологізацію, наприклад «ранкових зустрічей» [4]. Серед дослідників наявним є і підвищений інтерес до підходів, що склалися у зарубіжжі, саме відносно пріоритетів інтегрованого підходу як механізму забезпечення якісної початкової освіти [1]. Натомість, попри безсумнівних успіхів дослідників, які позначалися на позитивній динаміці реформування вітчизняної освітньої сфери в цілому і початкової ланки освіти, зокрема, – ще й досі бракує системного підходу до підготовки педагога у зазначеному ракурсі.

З-поміж існуючих дослідницьких підходів, націлених на вивчення комплексних пріоритетів Нової української школи (збільшення соціальної складової, відкритість освіти, домінантність інновацій тощо), дослідники фокусують увагу на інтегративних особистісно-професійних якостях учителя початкових класів, сформованість яких в умовах вищої педагогічної школи сприятиме компетентному втілення ними принципу інтегративності. З-поміж наопрацювань дослідників виокремимо конструктивну, на наш погляд, ідею осмислювати процес становлення у майбутнього вчителя професійної позиції в якості чинника його здатності до реалізації означеного принципа; до того ж, при цьому спираючись на змістове наповнення поняття «позиція», запропоноване класичною психологією (зокрема, А. Адлером), тобто як головну рушійну силу і умову психічного та соціального розвитку здобувача вищої педагогічної освіти. Саме через намагання дослідити процес формування професійної позиції майбутнього вчителя сучасної початкової школи – у розумінні цілісного ставлення до такого явища, яким постає інтегративність – і вирізняються деякі фундаментальні науково-педагогічні дослідження [2]. У цьому плані привертають увагу й наопрацювання вчених (О. Деркач, Н. Кузьміна, О. Шквир та ін.), де домінує думка про важливість «научити» майбутнього вчителя «науково мислити», адже сформованість науково-педагогічного стилю мислення – передумова здатності особистості обирати оптимальну

Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій

стратегію діяльності за сучасних реалій, котрі підвищують вагу принципу інтегративності.

Принагідно відмітимо, що сприяючою обставиною слід уважати вже загальновизнане психолого-педагогічною наукою положення про науковий статус понять «творче мислення» і «критичне мислення», розглядаючи їх як видове і родове. Ми поділяємо позицію тих науковців, які вважають, що для вчителя саме початкових класів принципово важливою особистісно-професійною якістю слід уважати критичне мислення – складову його педагогічного мислення як учителя-дослідника [5]. Дійсно, спираючись на природу такого педагогічного явища, яким постає інтегративність, важко переоцінити значущість ознак педагогічного мислення, а саме: динамізм, аналітичність, гнучкість, креативність, прогностичність.

Задля досягнення фахівцем професійної мобільності у процесі розв'язання новопосталих завдань на основі домінант інтегративної педагогіки, загострення набуває проблема здатності вчителя до «виходу за межі» конкретної педагогічної ситуації через розширення контексту переосмислення власних ідей. Не менш суттєвим є й значення здатності педагога до професійної рефлексії. У цьому контексті привертає посилений інтерес до проблемного поля професійної рефлексії саме вчителя початкової ланки освіти, його компетентність у плануванні власних дій, конкретне виконання відповідних дій та їхньої оцінки. Як уже зазначалось у попередніх наукових розвідках, принципово важливим нині є готовність учителя здійснювати гнучкі рефлексивні дії, виявляючи при цьому відповідальне ставлення за ці дії [3].

У вищеокресленій площині зрозумілою є роль вищої педагогічної школи – основного етапу професійної підготовки конкурентоздатного вчителя Нової української школи. Саморефлексія досвіду у цьому плані доводить, що при цьому важливим слід уважати усі компоненти освітнього процесу. Водночас, нам видається, що мають рацію ті науковці (Н. Бурлака, В. Пугач, Я. Стемпень, В. Фрицюк), які стверджують про необхідність урахування думки і поглядів, ще й стейкхолдерів у цьому плані. До того ж, намагаючись здійснити якісний особистісно-професійний розвиток майбутнього педагога, здатного до повноцінного і компетентного запровадження інтегративного підходу в освітянську практику сьогодення, все ж варто утримувати у полі зору ідею освіти фахівця упродовж життя. Водночас, як засвідчили наші попередні дослідження, ще й досі і науковцями, і практикантами не з'ясовано, навіть на рівні абрисів, якою має бути система професійної підготовки вчителя на етапі педагогічної інтернатури. Із поглиблення

Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій

наукових уявлень про роль педагогічної інтернатури, як соціальної інституції відносно ступневої підготовки вчителя початкової школи до втілення ідей інтегративної педагогіки ми й пов'язуємо перспективи подальших наукових пошуків.

1. Калошин В., Гоменюк Д. (2018). У чому причини успіху шкільної освіти Фінляндії? *Управління школою*. № 7-9. С. 2-11.

2. Пріма Д.А. (2020). Професійна позиція майбутнього вчителя початкової школи: теорія і практика. Луцьк: ПРАТ Волинська обласна друкарня. 2020. 336с.

3. Кічук Н.В. (2019). Підготовленість фахівця до професійної рефлексії у діяльності як параметр його конкурентноздатності. *Науковий вісник ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет»*. №3. С. 15-19.

4. Павленко Л.Д., Джулинська І.А. (2020). Використання Lego-технологій у практику ранкових зустрічей. *Початкова освіта та виховання*. №7-9. С. 12-16.

5. Шквир О.Л. (2018). Ступенева підготовка майбутніх учителів початкової школи до проведення педагогічних досліджень: монографія. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка. 500 с.

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-МУЗИКАНТІВ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Тетяна Ковальчук

магістрантка мистецького факультету

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені

Володимира Винниченка

Науковий керівник – проф. Растрюгіна А.М.

Кризова ситуація, що має місце у всіх сферах сучасного українського суспільства, сприяє збільшенню напруженості у реалізації будь-яких видів діяльності людиною, в тому числі й професійної, якої б галузі це не стосувалося. Відтак, невідкладного вирішення потребує проблема розвитку емоційної стійкості особистості, оскільки саме остання забезпечує правильне розуміння емоційних реакцій інших людей та здатність емоційно адекватно реагувати на певні життєві й професійні ситуації. Й в першу чергу це стосується фахівців, чия професія відноситься до типу «людина – людина», головний зміст якої зводиться до взаємодії між людьми і встановлювати і підтримувати контакти з людьми, вміти оцінювати та інтерпретувати їхній